

Obsah

Úvod	9
I. ČÁST – DIDAKTIKA A JEJÍ PŘEDMĚT	11
1. Předmět didaktiky	13
1.1 Problémy předmětu didaktika	13
1.2 Didaktika ve struktuře vědního pole	15
1.3 Vztah didaktiky a oborových didaktik	17
1.4 Metody didaktických výzkumů	18
II. ČÁST – VZDĚLÁNÍ V DIDAKTICKÉM SYSTÉMU	25
2. Vzdělání v didaktickém systému	27
2.1 Vzdělání, jeho cíle a pojetí	27
2.2 Historickovývojové proměny cílů, obsahů a funkce vzdělání	29
2.3 Teorie formálního a teorie materiálního vzdělání	38
2.4 Vzdělání elementární a vzdělání všeobecné	40
2.5 Vztah vzdělání všeobecného a odborného jako kulturní problém	43
2.6 Technologické vzdělání – součást komplexního pojetí vzdělání všeobecného	45
2.7 Význam vzdělanosti a perspektivní trendy vzdělávacích koncepcí na přelomu tisíciletí	48
3. Učivo a jeho výběr	63
3.1 Jak se obsah vzdělávání stává učivem?	63
3.2 Reformy vzdělávacích obsahů a didaktické teorie	64
3.2.1 Překonávání poznatkového encyklopedizmu a poznatkové rozříštěnosti	64
3.2.2 Modernizace vzdělávacích obsahů	66
3.2.3 Kurikulární teorie a reformy kurikula	69
3.3 Alternativní a inovační koncepce	72
4. Uspořádání učiva v pedagogických dokumentech	75
4.1 Učební plány	76

4.2	Učební osnovy	81
4.3	Kurikulární dokumenty	86
5.	Učebnice v multimediálním systému didaktických prostředků	90
III. ČÁST – VYUČOVACÍ PROCES		97
6.	Vyučování jako celistvý proces	99
6.1	Vyučování a různé teorie jeho výkladu	99
6.2	Struktura celistvého procesu vyučování	105
6.3	Funkce cíle v procesu vyučování	106
6.4	Vzájemný vztah učitele a žáků ve vyučování	116
7.	Osvojování vědění a organizace procesu učení žáků	121
7.1	Didaktická transformace učiva v činnosti učitele	122
7.2	Činnostní a zkušenostní orientace vyučování	124
7.3	Osvojování pojmových systémů ve vyučování a jejich používání	129
7.4	Problémové situace ve vyučování. Rozvíjení tvořivosti žáků. Náleží také pamětní učení do moderního procesu vyučování?	141
7.5	Vytváření dovedností v procesu vyučování	150
7.6	Komunikativní a emocionálně motivační dimenze vyučování	155
7.7	Hodnocení jako nedílná součást procesu vyučování	161
8.	Vyučovací metody	165
8.1	Pojem metoda. Historický vývoj vyučovacích metod	166
8.2	Metody v celistvém pojetí vyučovacího procesu	167
8.3	Klasifikace vyučovacích metod, jejich výběr a funkce	169
8.4	Charakteristika vybraných vyučovacích metod	170
8.4.1	Metody slovní	171
8.4.2	Metody názorně demonstrační	180
8.4.3	Metody praktických činností žáků	181
8.5	Hra jako vyučovací metoda. Metody simulační, situační, inscenační, dramatizace	184
8.6	Metody opakování a procvičování vědomostí a dovedností	187
8.7	Systém vyučovacích metod. Metody samostatných prací žáků. Přechod k metodám autodidaktickým	190
8.8	Metody diagnostické a klasifikační	193
9.	Organizační formy vyučování	203
9.1	K vývoji organizačních forem vyučování	203
9.2	Frontální vyučování v systému vyučovacích hodin	205
9.3	Skupinové a kooperativní vyučování	208
9.4	Individualizované vyučování. Diferenciace v procesu vyučování	212

9.5	Organizační formy vyučování v rozličných prostředích. Exkurze	216
9.6	Uplatňování různých organizačních forem vyučování při realizaci projektů a integrovaných učebních celků	217
9.7	Domácí učební práce žáků	223
9.8	Cesty k pružnému a variabilnímu systému organizačních forem a metod vyučování. Otevřené vyučování	224
10.	Didaktické prostředky v procesu vyučování	232
10.1	Učební pomůcky a multimediální systém	232
10.2	Programované učení a vyučování, jeho technické prostředky	234
10.3	Moderní didaktická technika ve vyučování. Využívání počítačů jako interaktivních systémů	236
	Závěrem – didaktika v systému širších souvislostí	240
	Přílohy	243
	Seznam rámečků, grafů, tabulek, schémat a příloh	261
	Literatura	263
	Rejstřík věcný	283
	Rejstřík jmenný	288